

Gezonder oud worden: Darmmicrobiota en probiotica

Esther Holvast, diëtist

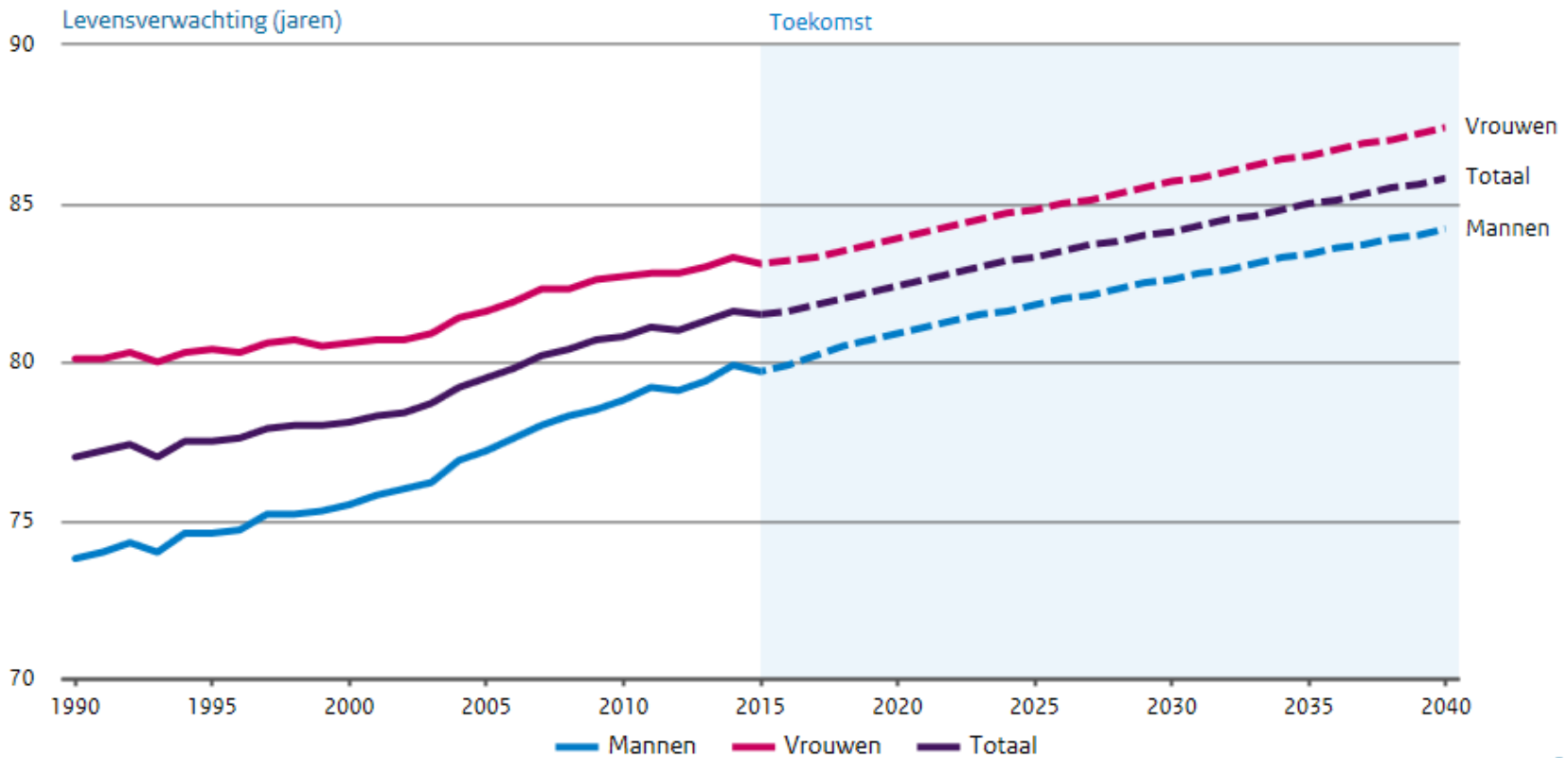
Yakult Nederland BV

Yakult

science for health

Gezond ouder worden

Bron: CBS, RIVM

Vershil levensverwachting hoog- en laagopgeleid groeit

Zoveel jaar kun je kwalitatief langer leven dankzij een gezonde levensstijl

Levensverwachting in 2019 toegenomen

Gezond ouder worden

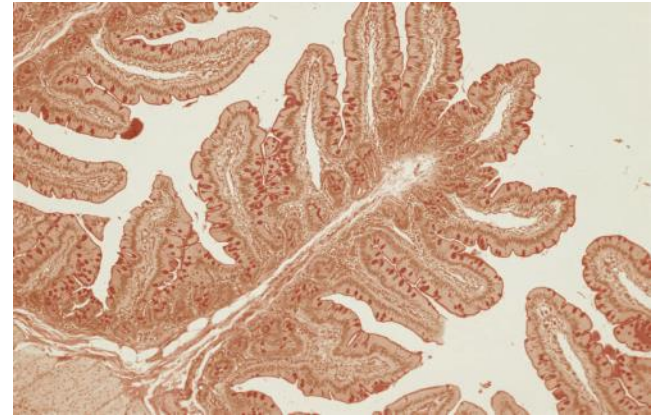
- mannen: 80,5 jr (ziektevrij: 47,3 jr)
- vrouwen: 83,6 jr (ziektevrij: 40,2 jr)
- toename chronische aandoeningen zoals obesitas en diabetes

Elie Metchnikoff

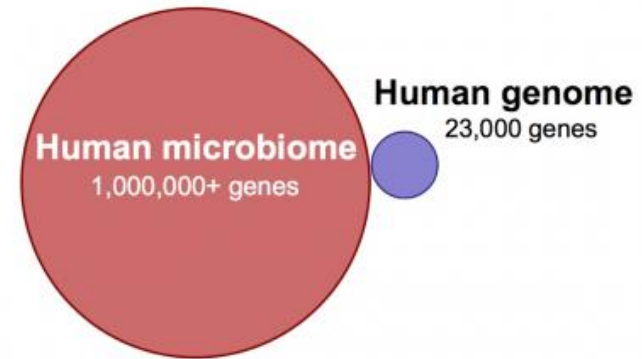
Darm en darmmicrobiota

Darmmicrobiota

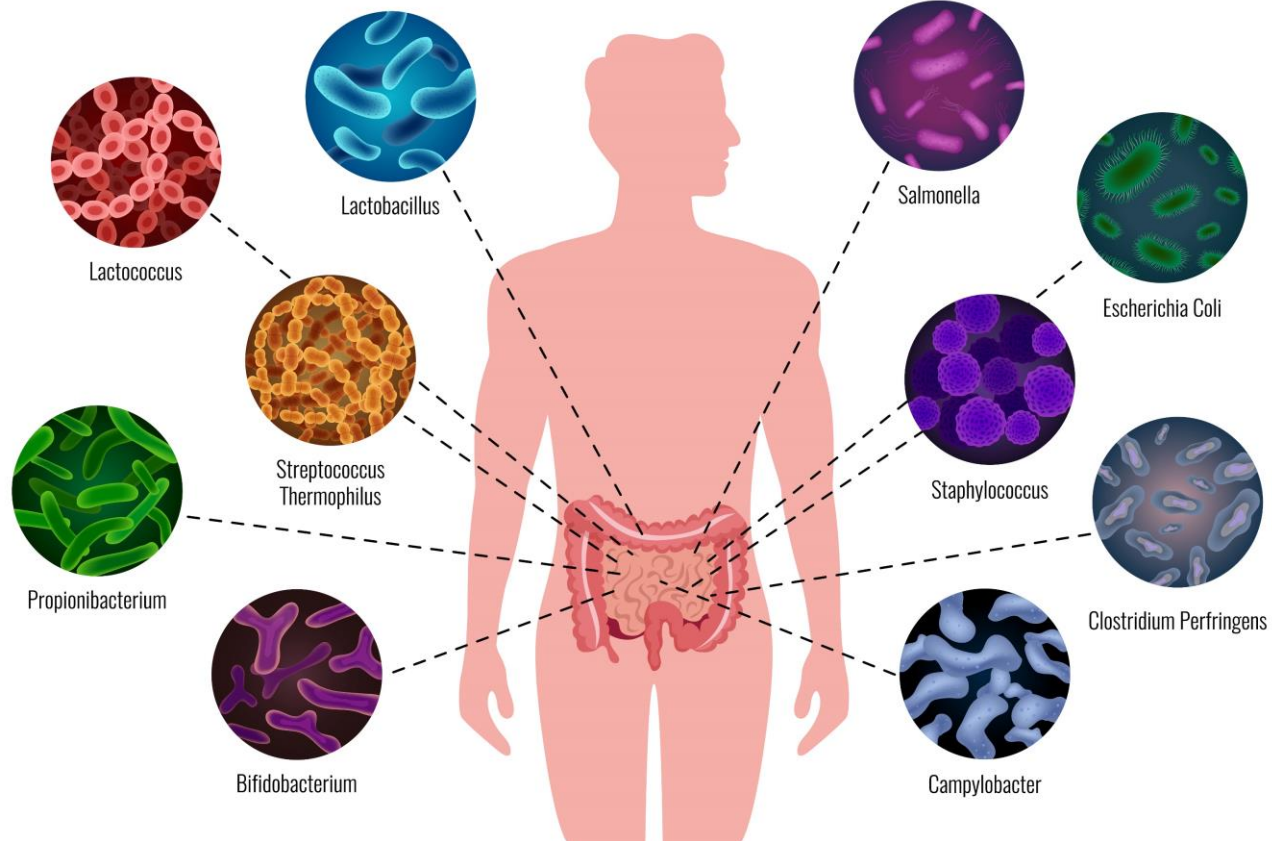
- 200 gram bacteriën in de darmen
- aantal bacteriën in darm ca. 3.8×10^{13}
- aantal lichaamscellen ca. 3×10^{13}
- > 200 verschillende soorten per persoon
- 40x meer genen dan onze genen

Darmmicrobiota

GOOD BACTERIA

BAD BACTERIA

Bacteriën in maag-darmkanaal

Maag

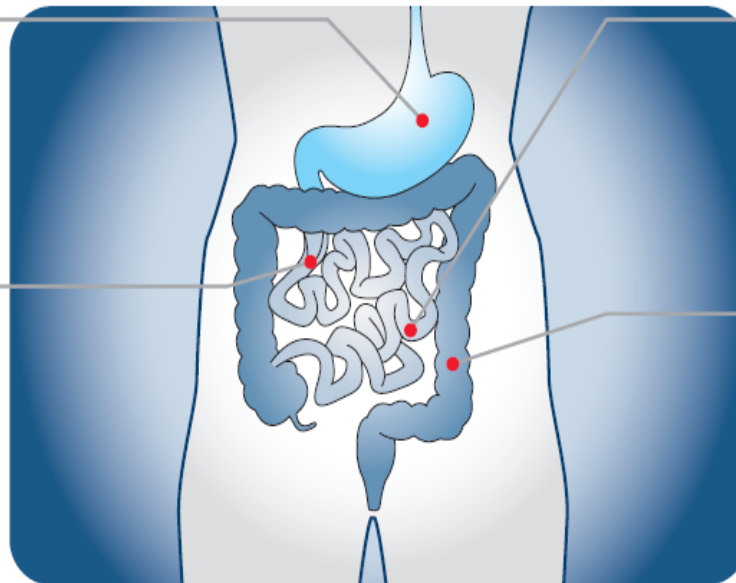
$10^0 - 10^3$ KVE/ml

Lactobacillen, Streptococcen, Staphylococcen, Enterobacteriaceae, Gisten

Duodenum en Jejunum

$10^2 - 10^5$ KVE/ml

Lactobacillen, Streptococcen, Bifidobacteriën, Enterobacteriaceae, Staphylococcen, Gisten

Ileum en Caecum

$10^3 - 10^9$ KVE/ml

Lactobacillen, Streptococcen, Bifidobacterien, Enterobacteriaceae, Staphylococcen, Gisten, Bacteroides, Clostridium

Colon

$10^{10} - 10^{12}$ KVE/ml

Lactobacillen, Streptococcen, Bifidobacterien, Enterobacteriaceae, Staphylococcen, Gisten, Bacteroides, Clostridium, Eubacteriën, Peptostreptococcen

Darmmicrobiota

De darmmicrobiota is net zo uniek als een vingerafdruk.

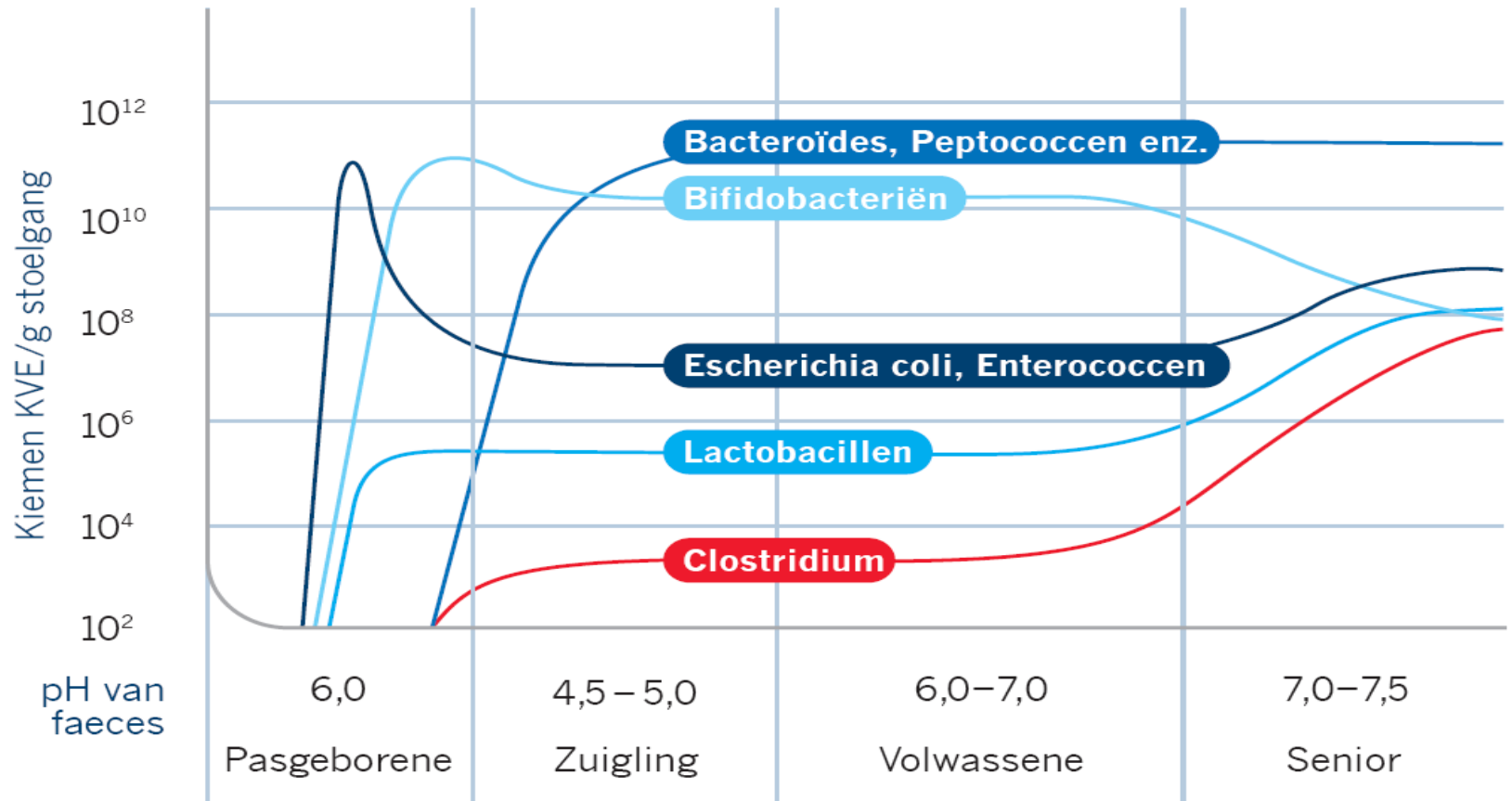

Ontwikkeling darmmicrobiota

- kolonisatie via geboortekanaal
- voeding, omgeving en medicatie

Ontwikkeling darmmicrobiota

KVE = kolonievormende eenheden

Adapted from Mitsuoka (1982) *Bifido Microflora* 1:3-24

Vraag 1

De darmmicrobiota van gezonde, zelfstandig wonende ouderen (gem. 74 jaar) verschilt niet veel van de darmmicrobiota van jongere volwassenen (gem. 36 jaar)

Ontwikkeling darmmicrobiota

A.M. Vaiserman et al. / Ageing Research Reviews 35 (2017) 36–45

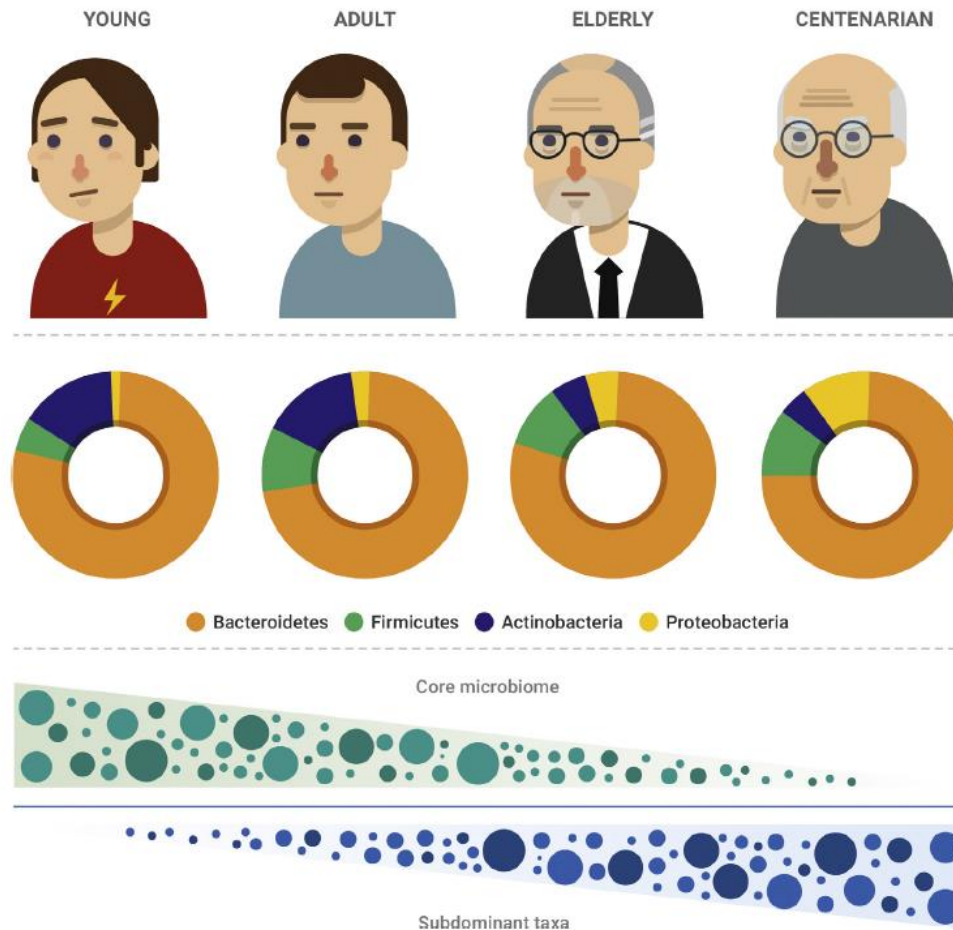
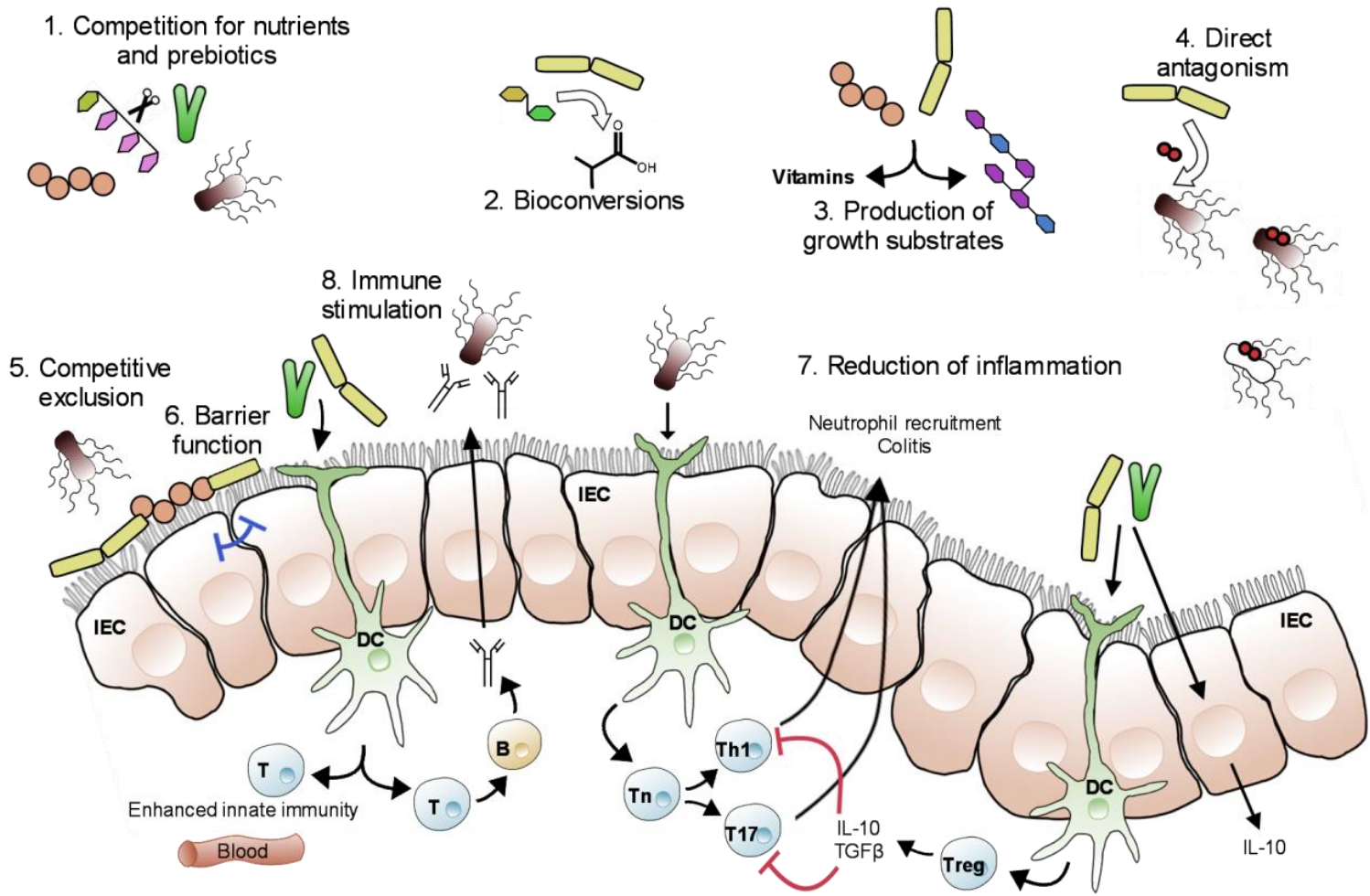

Fig. 1. Age-associated changes in human intestinal microbiota composition.

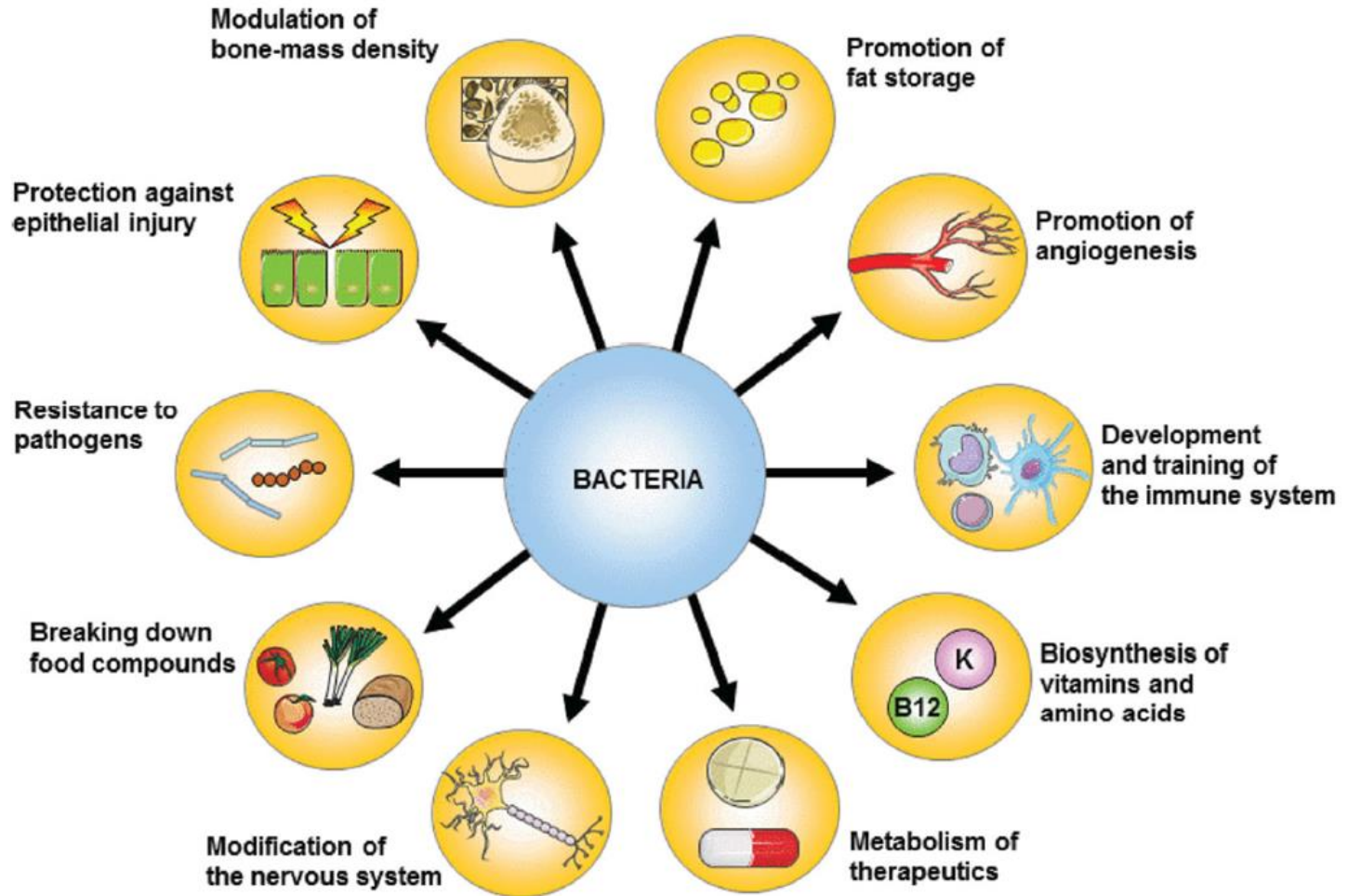
Darmmicrobiota

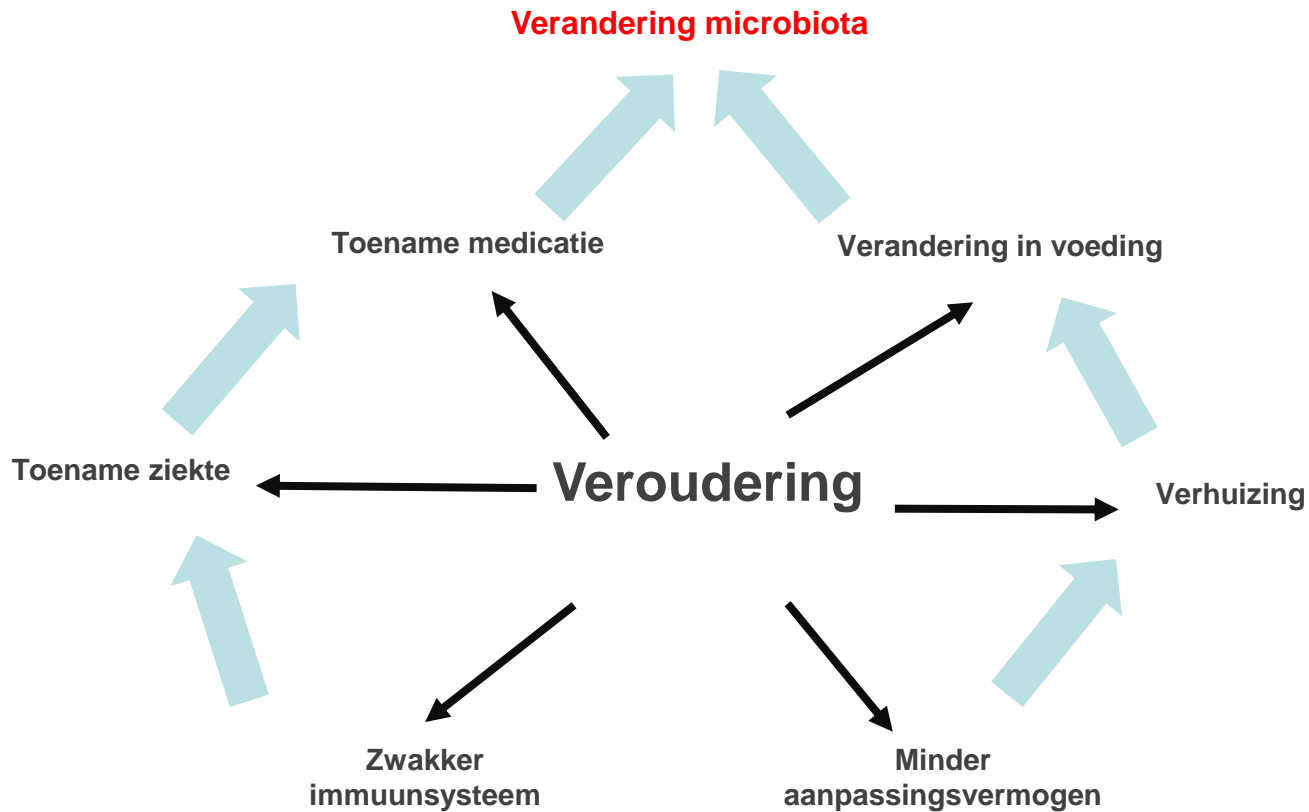
Vraag 2

Wat zijn belangrijke functies van de microbiota?

Functie darmmicrobiota

Verstoring microbiota

Gezonde microbiota?

- *Evenwicht tussen goed en slecht*
- Hoge diversiteit
- Resilience: vermogen om aan te passen aan omstandigheden

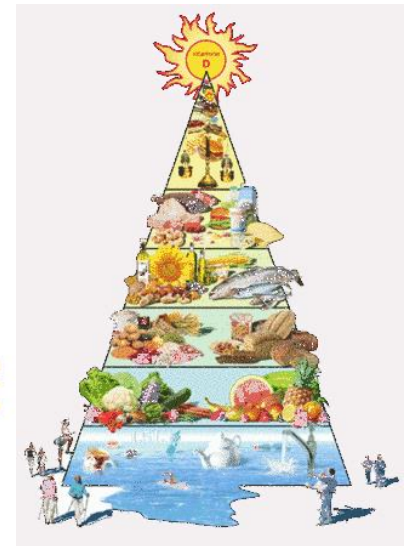
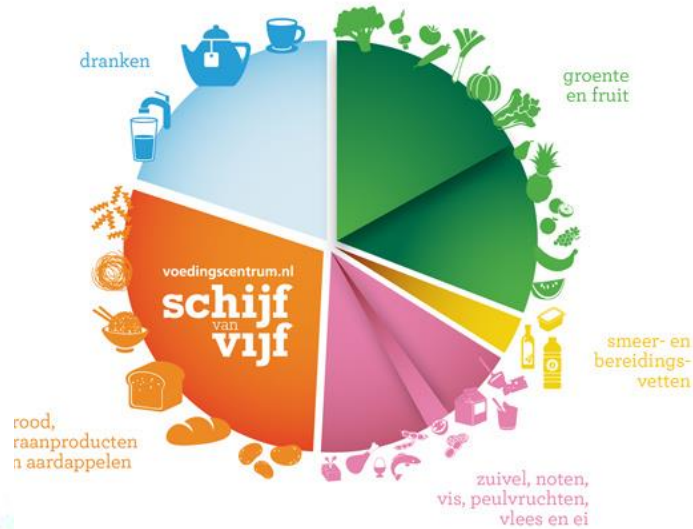
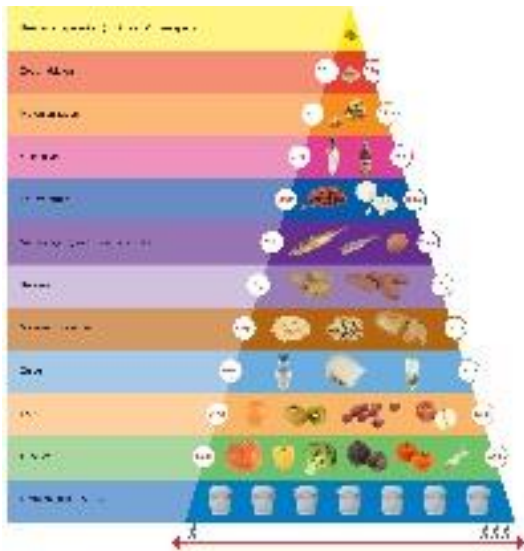

Vragen?

Invloeden op darmmicrobiota

Ik eet gezond dus mijn darmmicrobiota is in balans?

Vraag 3

O.a. voeding is van invloed op de metabole activiteit van de darmmicrobiota. Welk antwoord is juist?

Metabole activiteit darmmicrobiota

sacharolytische activiteit

- productie van o.a.:
  - ⇒ melkzuur en waterstof
  - ⇒ korte-keten-vetzuren (butyraat)
  - ⇒ methaan en koolzuur
- verlaging van de pH
- remming van vorming van secundaire galzuren

proteolytische activiteit

- productie van o.a.:
  - ⇒ zwavelwaterstof en ammoniak
  - ⇒ biogene amines, fenolen en indolen

Dysbiose in de darmmicrobiota

gezonde
darmmicrobiota

voeding, stress,
leeftijd, infectie,
antibiotica

dysbiose

probiotica

prebiotica

fecustransplantatie

Prebiotica

Groente en fruit zijn voedsel voor goede bacteriën.

- Prebiotica

- ⇒ preparaten

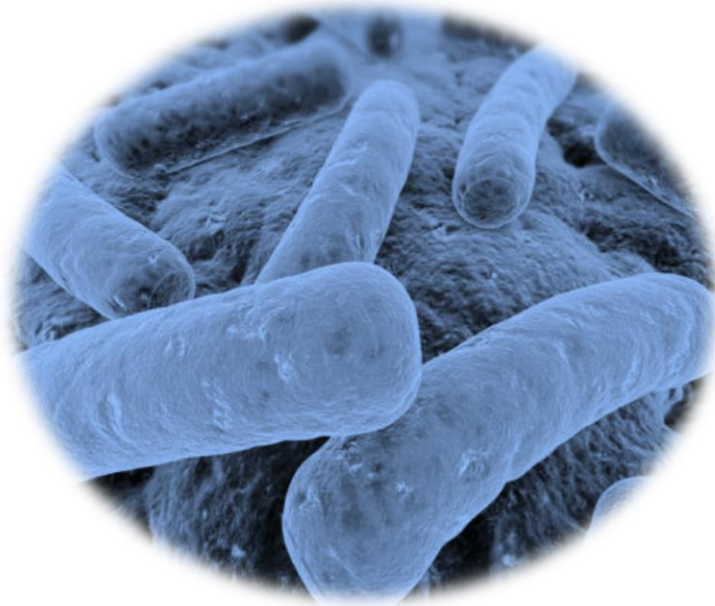
- ⇒ inuline: *o.a. bananen, artisjokken, schorseneren*

- ⇒ GOS/FOS: *o.a. ui, prei, witlof, asperges, zuigelingenvoeding, sondevoeding*

Probiotica

Zijn goede bacteriën altijd probiotica?

Probiotica

Levende micro-organismen waarvan wetenschappelijk bewezen is dat ze bijdragen aan een gezonde darmmicrobiota en zo de gezondheid ondersteunen.

- zuivel
- preparaten

Vraag 4

Veel effecten van een probioticum zijn stamspecifiek

Naamgeving bacteriën

melkzuurbacteriën:

familie:	<i>Lactobacillaceae</i>	<i>auto</i>
geslacht:	<i>Lactobacillus</i>	<i>Ford</i>
soort:	<i>L. casei</i>	<i>Ford Transit</i>
stam:	<i>L. casei</i> Shirota	Ford Transit 2.0 I turbodiesel

Vraag 5

Hoeveel levende bacteriën moet een goed probioticum minimaal bevatten (per gebruiksmoment)?

Welk probioticum?

- hoeveelheid: bij voorkeur > 5 miljard CFU's per gebruiksmoment (zuivel: +/- 10 miljard per 100 ml)
- monostrain of multistrain: effecten stam- en productspecifiek
- wetenschappelijk onderzoek met stam en eindproduct (vraag na bij fabrikant of kijk op Pubmed)
- prijs en toedieningsvorm (zuivel/poeder/capsule)

Welk probioticum?

- Databank research met *LcS*-bacterie: www.scienceforhealth.nl

science for health ACTIVITEITEN **KENNISCENTRUM** MATERIALEN PRODUCT NIEUWSBRIEF CONTACT

Kenniscentrum

Science for Health is het Kenniscentrum op het gebied van probiotica en darmgezondheid. En de kennis delen we graag met jou!

Science > **Kenniscentrum**

Darmgezondheid en microbiota

Een goede darmgezondheid en de darmmicrobiota zijn onlosmakelijk aan elkaar

Gezonder oud worden

Heeft ouder worden invloed op de microbiota? En welke gevolgen kan dat hebben? Lees meer over ouderen,

Probiotica en de *LcS*-bacterie

Meer weten over probiotica en de *LcS*? Bekijk de artikelen en zoek in de database naar relevante

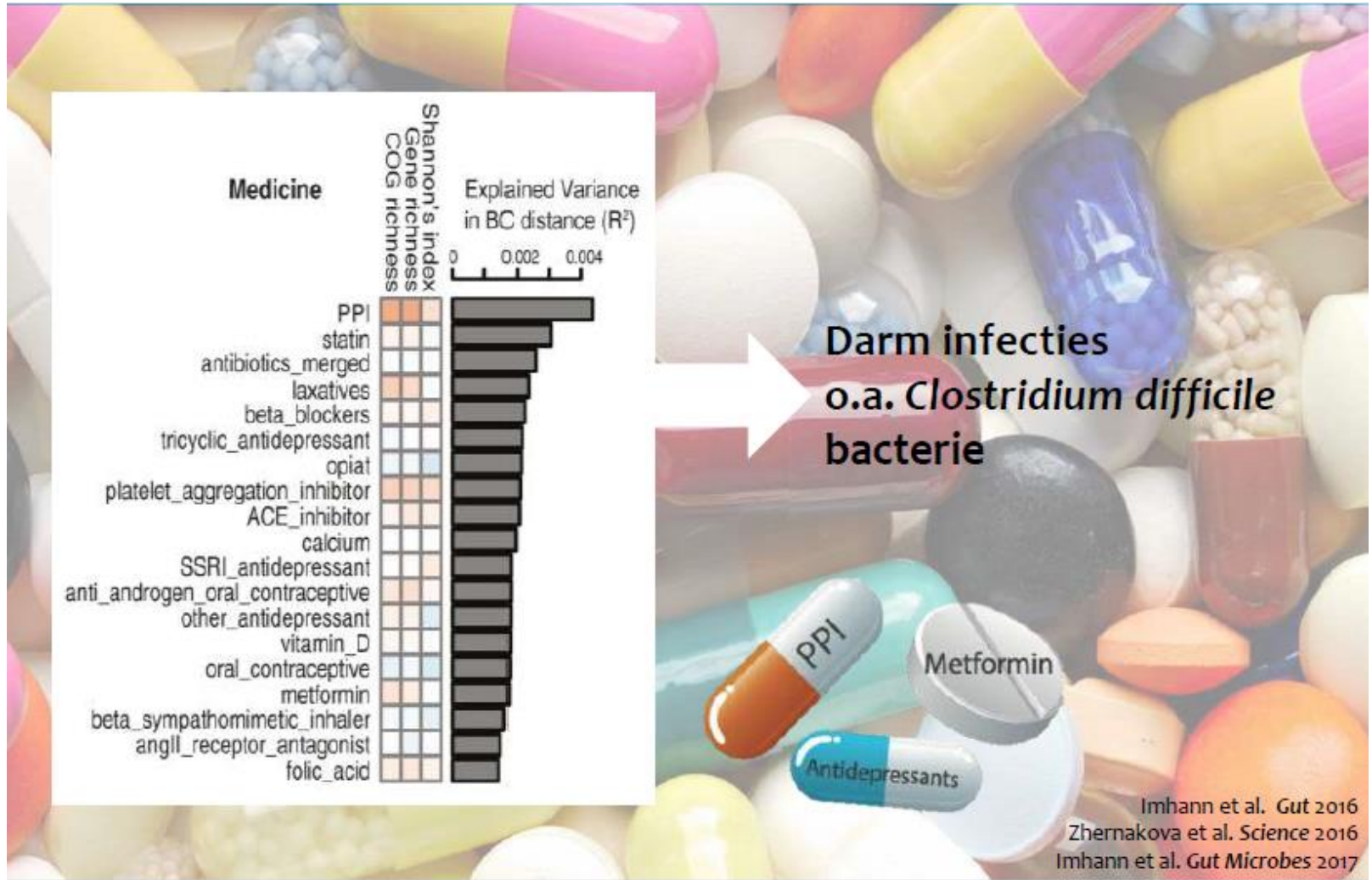

Vraag 6

Welke geneesmiddelen hebben een negatief effect op de darmmicrobiota?

Verstoring microbiota

FOKKE & SUKKE

STELLEN VLOT DE DIAGNOSE

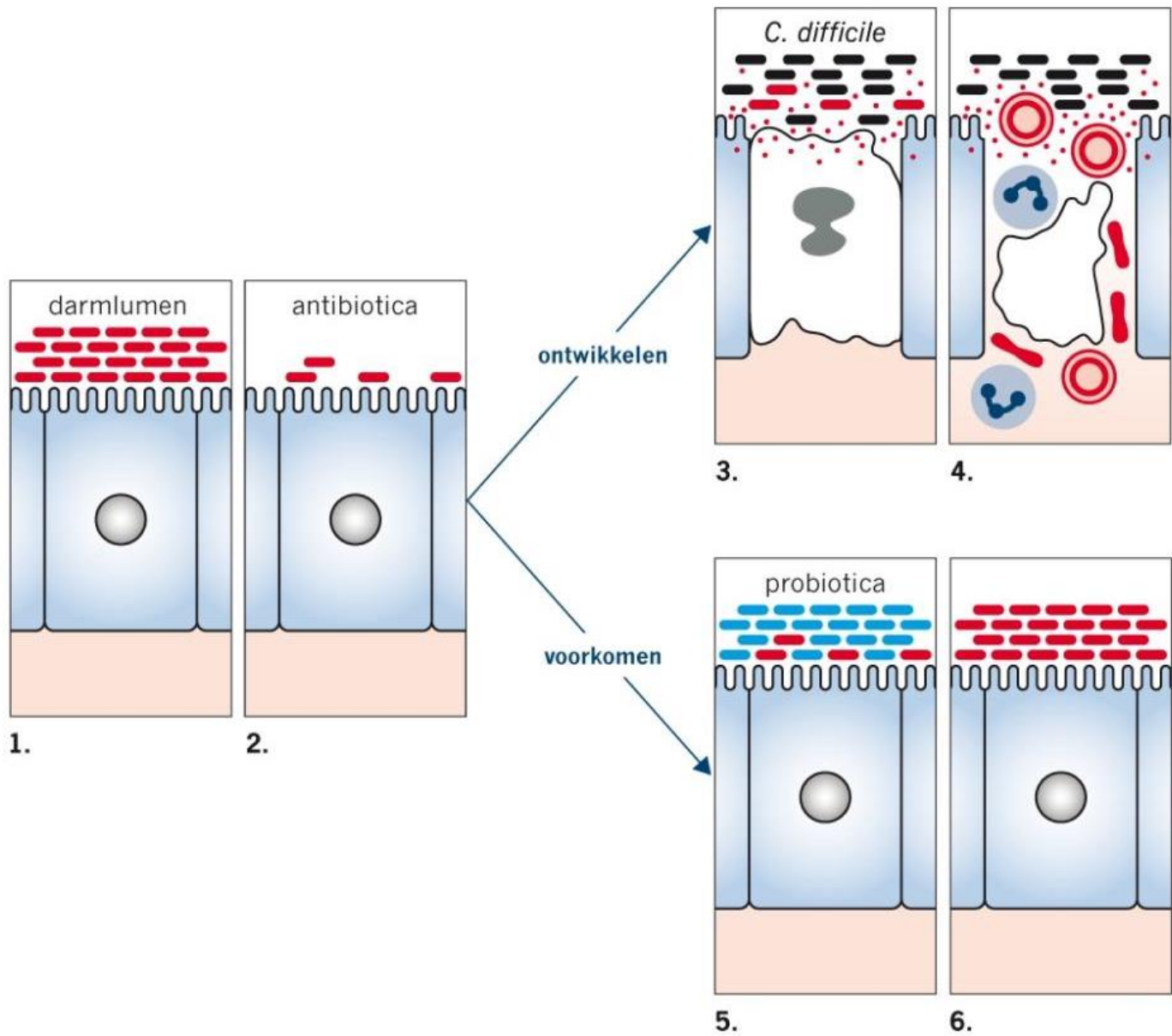
VOLGENS MIJ
HEB JE DIARREE.

Antibioticum-geassocieerde diarree (AAD)

- AAD treedt op bij ongeveer 25% van de patiënten die antibiotica krijgt
- diarree: acuut of tot 8 weken na therapie
- *C. difficile*-infectie: mortaliteit van 15% of hoger

Recidief CDAD bij ouderen

- recidief *C. difficile*-infectie is 44.8%
- 66 patiënten: probioticagroep 31, controlegroep 35
- mediaanleeftijd: 78 jaar; 33% mannen / 67% vrouwen

Eindpunten	probioticagroep	controlegroep	p-waarde
Patiënten langer in ziekenhuis vanwege diarree	19.4%	35.1%	p< 0.09
Recidief <i>C. difficile</i> infectie	6.5%	31.4%	p< 0.024

Bron: Lee L et al Prevention of relapse following *C. difficile* infection using probiotics: A retrospective case-control study, *Gut*, 2013

Antibioticum-geassocieerde diarree (AAD)

- richtlijn probiotica:
  - ⇒ starten vóór of direct bij kuur
  - ⇒ enkele uren tussen antibiotica en probiotica
  - ⇒ minimaal 2 weken doorgaan na kuur

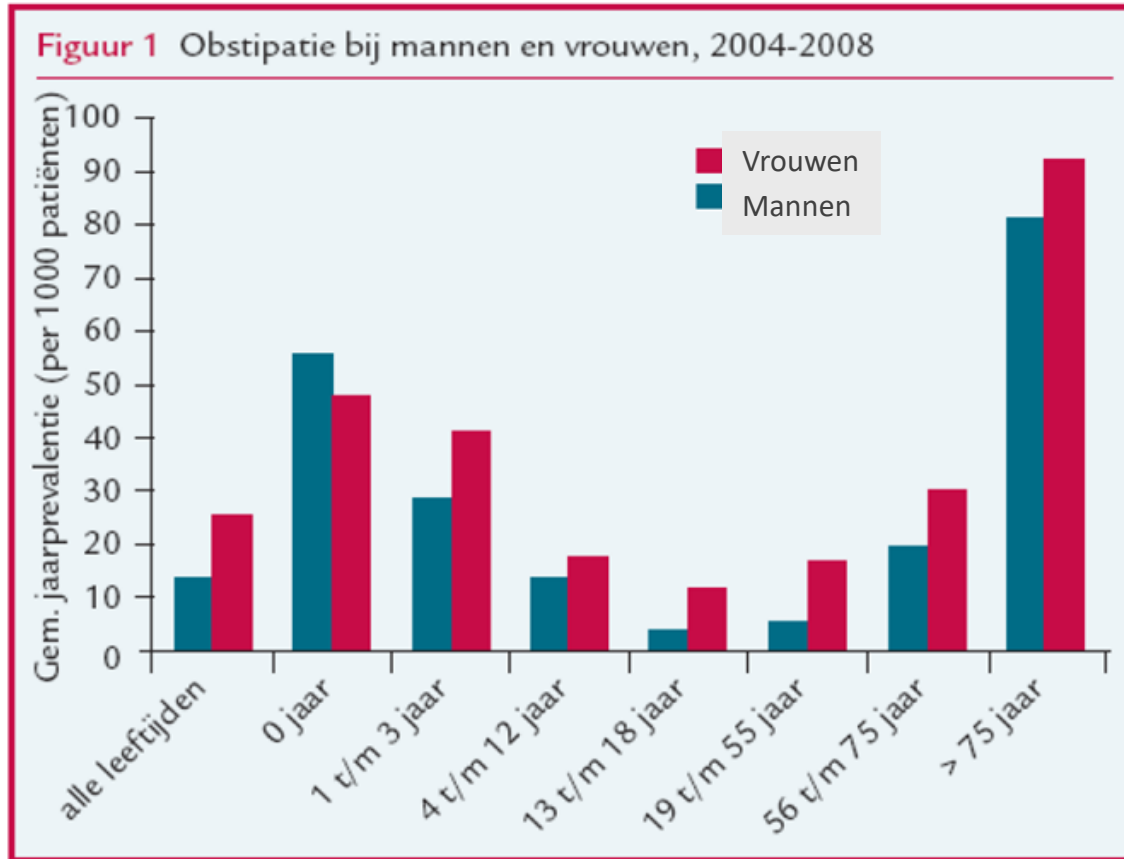
Obstipatie

Bij wie komt obstipatie vooral voor?

Obstipatie

komt vooral voor bij kinderen en ouderen

Prevalentie stoelgangklachten per 14 dagen per 1000 personen

Bron: Huisarts en Wetenschap, jaargang 2010, nummer 9:463-463

Verstoring darmmicrobiota

- minder diverse microbiota bij cliënten in instelling
- Geneesmiddelen kunnen:
  - darmmicrobiota en activiteit van micro-organismen verstoren (o.a. antibiotica, protonpomp inhibitors, NSAID)
  - obstipatie veroorzaken (opioïden)

Vragen?

Talma Hof: fragiele ouderen

- Levensverwachting van ~ 1.5 years
- Kunnnen we de kwaliteit van leven verbeteren?

Opzet onderzoek: 44 patiënten

Baseline period:
3 weeks

Intervention period:
6 weeks

STICHTING
Darmgezondheid

Type 1

Separate hard lumps,
like nuts (hard to pass)

Type 2

Sausage-shaped but
lumpy

Type 3

Like a sausage but with
cracks on its surface

Type 4

Like a sausage or snake,
smooth and soft

Type 5

Soft blobs with clear-cut
edges (passed easily)

Type 6

Fluffy pieces with
ragged edges,
a mushy stool

Type 7

Watery, no solid pieces.
Entirely liquid

Stoelganglijst

Datum: Maandag ____ - ____ 2013 t/m Zondag ____ - ____ 2013

Clïentnummer: _____

Eventueel dieet: _____

Welbevinden

😊 positief   😐 neutraal   ☹ negatief

Type ontlasting

- Type 1:** losse, harde keutels, zoals noten (moeilijke stoelgang)
- Type 2:** worstvormig maar klonterig
- Type 3:** worstvormig, met barstjes aan de buitenkant
- Type 4:** worstvormig of als een slang, glad en zacht
- Type 5:** zachte delen met duidelijke randen (makkelijke stoelgang)
- Type 6:** zachte en papperige delen met niet-definieerbare randen
- Type 7:** waterig, geen vaste stukken, helemaal vloeibaar

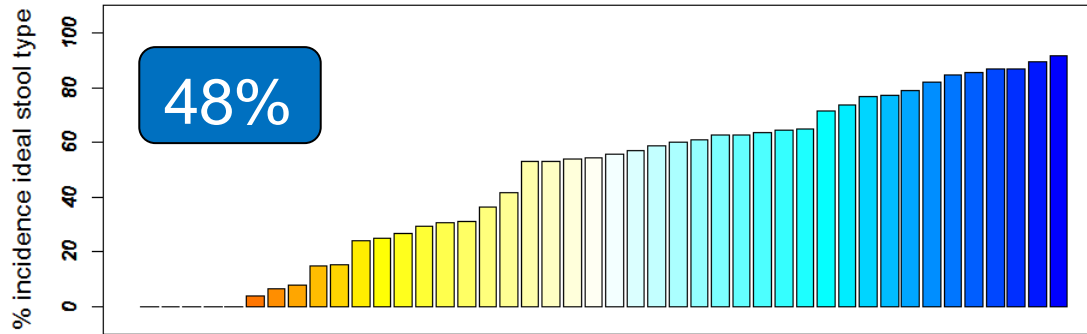
(Courtesy of the 'Bristol Stool Scale' gepubliceerd: BMJ, 1990 & Scand J Gastroenterol, 1997)

	Yakult gedronken?		type ontlasting			welbevinden			medicijngebruik zoals laxantia, antibiotica	bijzonderheden bijv. humeur, ziekte etc
			1	t/m	7 zie afbeelding	😊	😐	☹		
maandag	ja	nee								
dinsdag	ja	nee								
woensdag	ja	nee								
donderdag	ja	nee								
vrijdag	ja	nee								
zaterdag	ja	nee								
zondag	ja	nee								

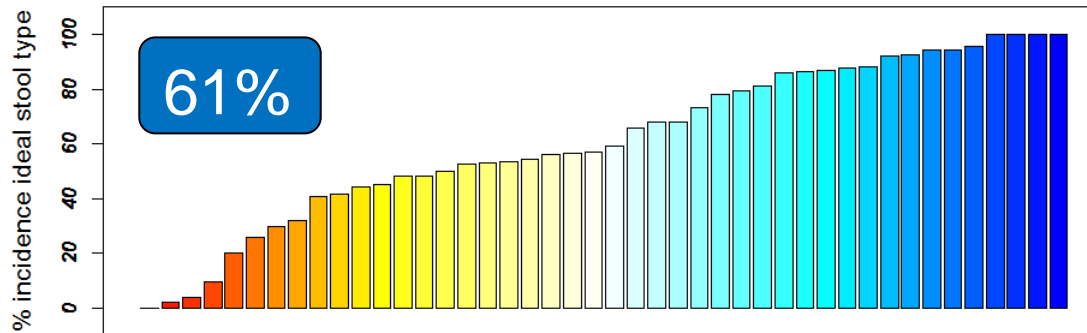
Ideal stool type

Ideal type stools at baseline

patients

Ideal type stools at intervention

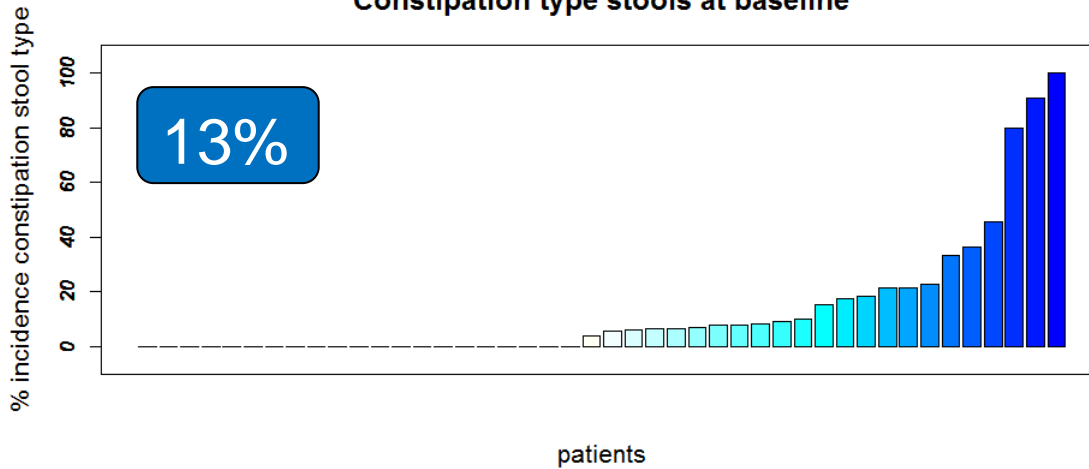
patients

$P < 0.01$

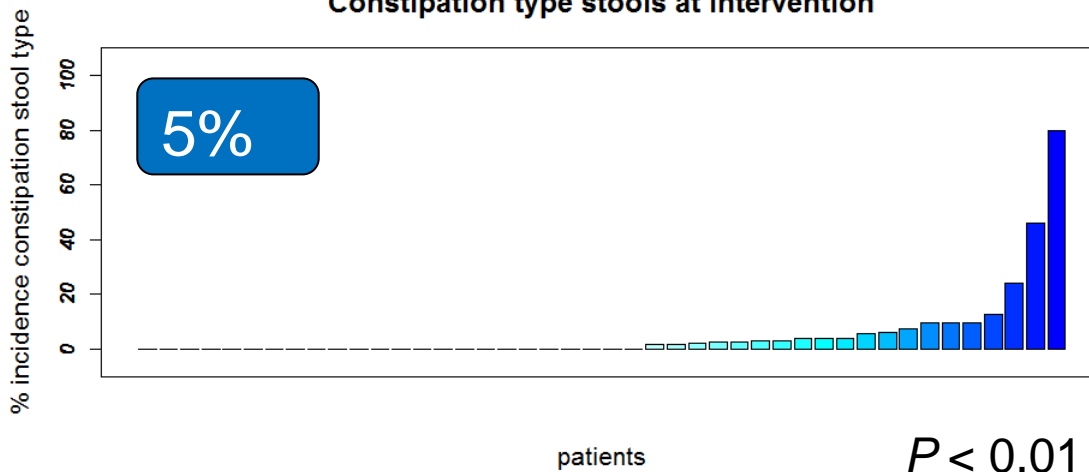

Constipation stool type

Constipation type stools at baseline

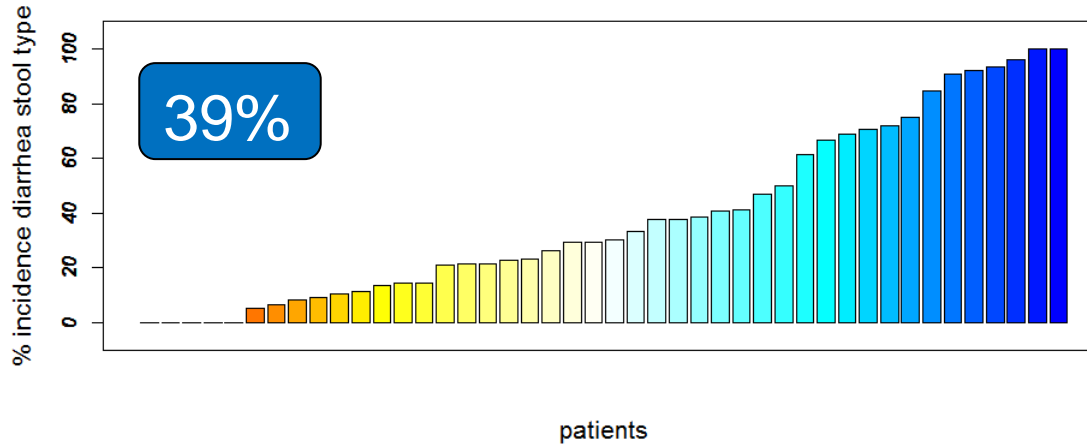

Constipation type stools at intervention

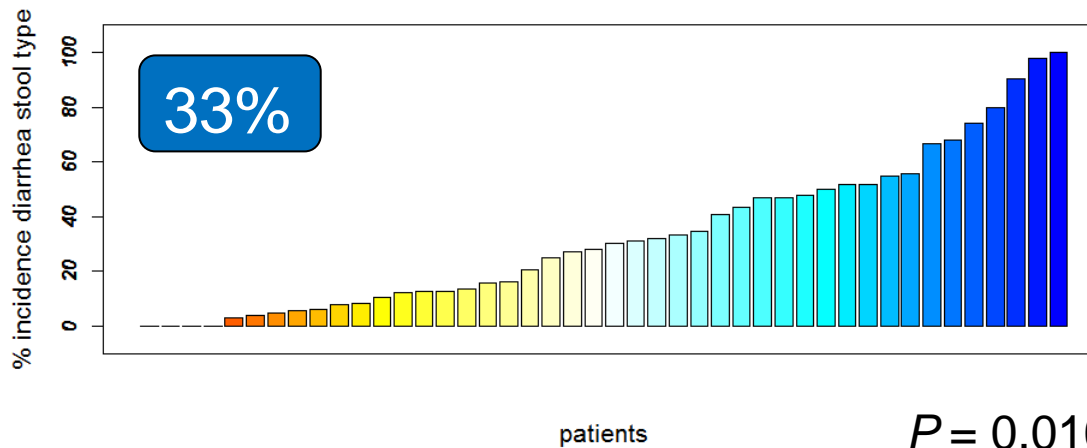

Diarrhea stool type

Diarrhea type stools at baseline

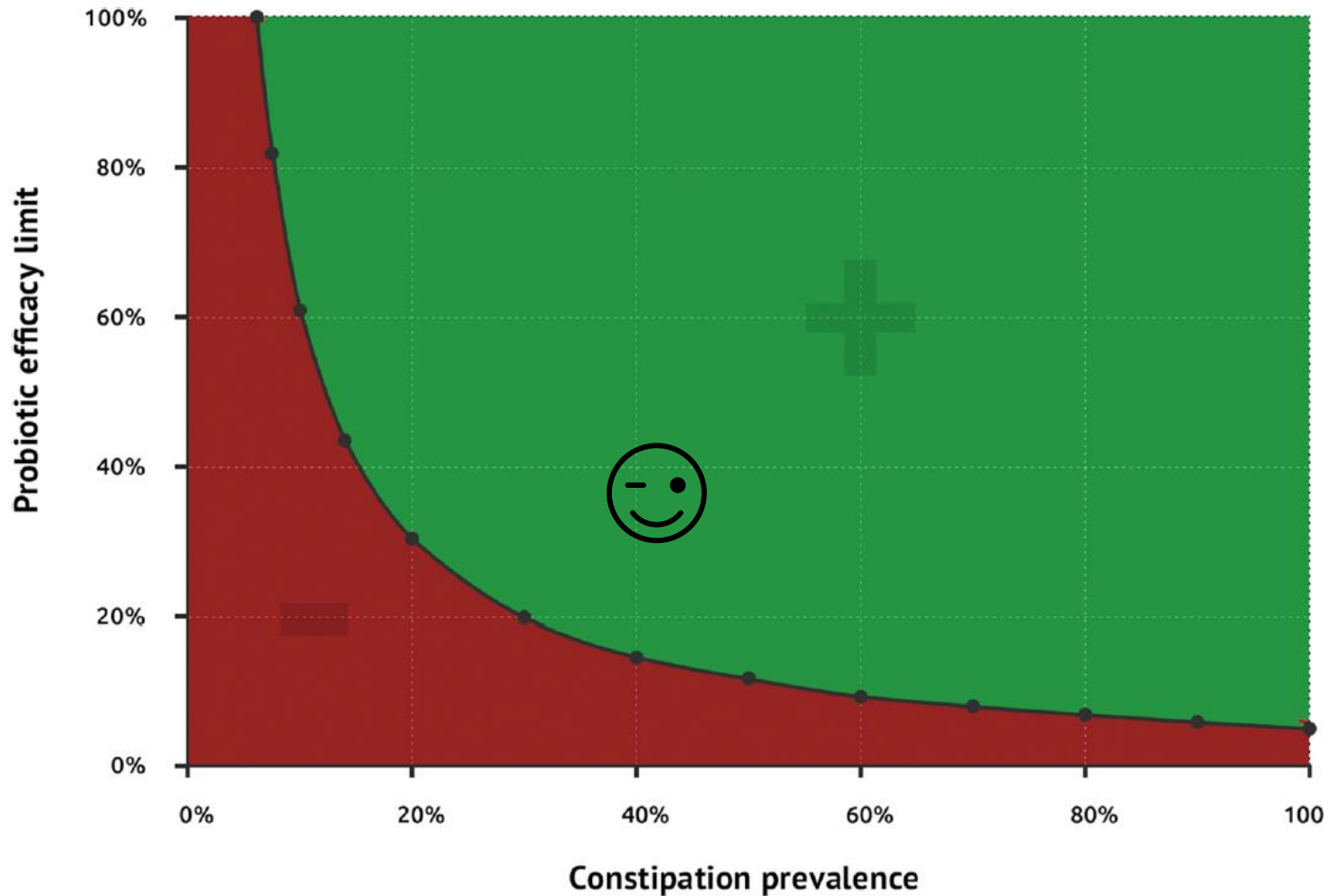
Diarrhea type stools at intervention

$P = 0.016$

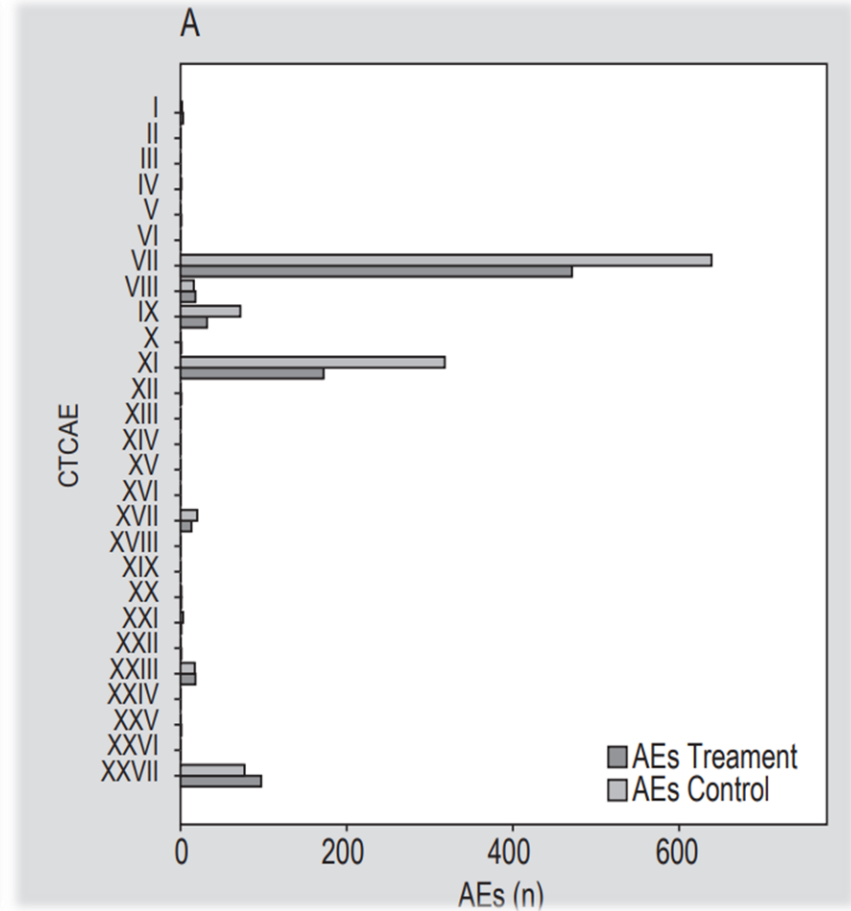
Kostenbesparing met probiotica?

Flach, J., Koks, M., van der Waal, M. B., Claassen, E., & Larsen, O. F. A. (2018). *PharmaNutrition*, 6(4), 198-206.

Veiligheid probiotica

Category	Designation
Blood and lymphatic system disorders	I
Cardiac disorders	II
Congenital, familial and genetic disorders	III
Ear and labyrinth disorders	IV
Endocrine disorders	V
Eye disorders	VI
Gastrointestinal disorders	VII
General disorders and administration site conditions	VIII
Hepatobiliary disorders	IX
Immune system disorders	X
Infections and infestations	XI
Injury, poisoning and procedural complications	XII
Investigations	XIII
Metabolism and nutrition disorders	XIV
Musculoskeletal and connective tissue disorders	XV
Neoplasms benign, malignant and unspecified (incl cysts and polyps)	XVI
Nervous system disorders	XVII
Pregnancy, puerperium and perinatal conditions	XVIII
Psychiatric disorders	XIX
Renal and urinary disorders	XX
Reproductive system and breast disorders	XXI
Respiratory, thoracic and mediastinal disorders	XXII
Skin and subcutaneous tissue disorders	XXIII
Social circumstances	XXIV
Surgical and medical procedures	XXV
Vascular disorders	XXVI

Gezonder oud worden

De toekomst?

- obesitas en metabool syndroom
- mondgezondheid
- sport
- en.....

Kennislinks

Kennislinks:

www.darmgezondheid.nl

www.spijsvertering.info

www.gutflora.org

www.isappscience.org

www.scienceforhealth.nl

science for health ACTIVITEITEN **KENNISCENTRUM** MATERIALEN PRODUCT NIEUWSBRIEF CONTACT

Kenniscentrum

Science for Health is het Kenniscentrum op het gebied van probiotica en darmgezondheid. En de kennis delen we graag met jou!

Science > **Kenniscentrum**

Darmgezondheid en microbiota

Een goede darmgezondheid en de darmmicrobiota zijn onlosmakelijk aan elkaar

Gezonder oud worden

Heeft ouder worden invloed op de microbiota? En welke gevolgen kan dat hebben? Lees meer over ouderen,

Probiotica en de LcS-bacterie

Meer weten over probiotica en de LcS? Bekijk de artikelen en zoek in de database naar relevante

Vragen?

**Het wetenschappelijke kenniscentrum
op het gebied van
probiotica & (darm)gezondheid**

www.scienceforhealth.nl

info@scienceforhealth.nl

020-3472100

science for health®